

PRÒLEG

Quan vaig tenir a les mans el manuscrit d'aquest llibre, vaig entendre de seguida que no es tractava d'un document d'arxiu ni d'una crònica institucional. Era alguna cosa més: el testimoni viu d'unes dones que van contribuir a canviar per sempre la manera d'entendre la seguretat a Catalunya.

La història que recullen aquestes pàgines és molt més que el relat d'una promoció capdavantera. És la història d'una altra veu. D'una veu que durant massa temps havia estat absent dels espais on s'exercia l'autoritat pública i es definia què significava protegir la societat. Una veu que va arribar per completar, enriquir i ampliar el conjunt. Perquè la igualtat plena exigeix poder exercir el lloc que s'ocupa.

Quan les primeres dones van ingressar al Cos de Mossos d'Esquadra, van obrir una porta per a les generacions futures i, alhora, van coincidir amb la construcció d'una policia moderna per a Catalunya. Aquesta coincidència va ser determinant: mentre el Cos desplegava noves competències i construïa la seva identitat nacional i institucional, aquella altra veu començava a fer les primeres passes per enriquir amb una mirada del tot necessària la seguretat del nostre país.

Les dones que protagonitzen aquest llibre formen part d'una genealogia de perseverança i compromís. Van haver de fer-se sentir en espais on la seva presència era percebuda com una excepció, o fins i tot com una anomalia, demostrar

cada dia la seva professionalitat i obrir camí perquè altres dones poguessin recórrer-lo després amb més normalitat. Llegir la seva història és recordar que els avenços que avui donem per assolits van exigir esforç, determinació i coratge.

La seva incorporació va ajudar a posar al centre l'atenció a les víctimes, la lluita contra les violències masclistes, la proximitat amb la comunitat i la protecció de les persones més vulnerables. La diversitat de mirades fa que les institucions esdevinguin miralls de la riquesa i diversitat de les societats contemporànies.

Aquest llibre explica una conquesta col·lectiva: la d'unes dones que van obrir espais i van demostrar que la igualtat es construeix amb presència, reconeixement i oportunitats. Però explica també l'evolució d'un Cos que ha sabut transformar-se i créixer incorporant noves sensibilitats, nous lideratges i noves maneres d'entendre el servei públic.

Avui, quaranta anys després d'aquella primera convocatòria, aquella altra veu ja forma part de la identitat mateixa dels Mossos d'Esquadra. És present als carrers, a les investigacions, als comandaments, a les unitats especialitzades i en la relació quotidiana amb tota la ciutadania. Aquest llibre en preserva la memòria i ens ajuda a comprendre millor els reptes que encara tenim al davant.

Us convido a llegir-lo amb la mateixa emoció, admiració i gratitud amb què jo l'he llegit.

Gràcies a totes les dones que van ser les primeres. Gràcies per haver obert el camí. I gràcies, també, per haver-nos llegat la vostra veu.

NÚRIA PARLON
Consellera d'Interior i Seguretat Pública

PÒRTIC

Si es vol viatjar lluny, no hi ha millor nau
que un llibre.

EMILY DICKINSON

Sempre m'he pres la vida com si es tractés d'un viatge. Tenim moments de tota mena: uns ens dibuixen l'horitzó, d'altres, sense que en siguem gaire conscients, ens donen l'impuls que ens cal per entomar-la, i alguns més ens ajuden a tancar un cicle i, així, a passar pàgina.

Quan penso en la meva pròpia història, constato, amb la perspectiva que només el pas del temps ens pot oferir, que he viscut moments de tota mena i de tots colors. Si et soc honesta, dir aquestes paraules em provoca un lleu desconcert. He mirat de ser sempre una persona anònima i discreta. Si avui m'adreço a tu, no ho faig per caure en l'autocomplaença del record, ni tampoc no m'empeny el desig de desplegar davant dels teus ulls la meva història. Més aviat al contrari: et parlo per explicar-te una història que només és una mica meva, perquè en realitat és de moltes. És la nostra. La de les quaranta-tres dones amb qui vaig tenir el privilegi de formar part de la primera promoció femenina de la policia autonòmica catalana, el Cos de Mossos d'Esquadra. Així doncs, la primera persona del singular només té sentit si està a l'empara de les veus

del cor, d'aquesta polifonia que és filla de la diversitat, sí, però també de l'afinitat íntima i profunda que ens regala el fet d'haver compartit un projecte pioner. La nostra condició de pioneres, la nostra perseverança a l'hora de posar-nos al servei dels altres, i tot el treball que vam fer plegades per transformar i canviar la imatge del Cos policial més antic de la península Ibèrica és el que vull salvar de la desmemòria i de l'oblit.

Per compartir una pinzellada biogràfica, només diré que vaig néixer a França, on els meus pares s'havien traslladat per treballar-hi a començaments d'una dècada convulsa. Corria l'any 1963. El president Charles de Gaulle i el canceller alemany Konrad Adenauer acabaven de signar el tractat de l'Elisi, que posava fi a segles d'enemistat francoalemanya. Encara en faltaven cinc perquè els estudiants es tanquessin a la Sorbona i els carrers del Barri Llatí de París ressonessin amb les revoltes sindicals d'un mes de maig que passaria a la història, i un altre perquè Neil Armstrong coronés la gesta de l'*Apollo 11* estampant la seva petjada sobre la lluna, mentre els ulls perplexos de tot el planeta miraven els televisors abduïts per la possibilitat de conquerir els cels. Fascinats de poder contemplar aquell petit pas per a l'home que havia de ser, també, un salt de dimensions estratosfèriques per a la humanitat. Vaig, vam, néixer en un altre món. Un de més amable, amb distàncies geogràfiques més amples i comunicacions més lentes. Un món amb telèfons de fil, càmeres fotogràfiques amb rodet i cartes manuscrites que arribaven a través del correu postal. Un món al marge de la revolució tecnològica i les interaccions digitals que havien de canviar-ho tot i precipitar-nos cap al futur. Deus haver sentit a dir més d'una vegada allò de "eren altres temps!". I, tot i que semblí un tòpic, ho eren.

Per a nosaltres, tot va començar el 1985, quan per primera vegada es va permetre a les dones de participar en la convocatòria d'accés al Cos de Mossos d'Esquadra. De

fet, ja durant la democràcia hi havia hagut una convocatòria prèvia per formar part de la policia autonòmica de la Generalitat de Catalunya. Però, ves per on! Només t'hi podies presentar si eres home i havies fet el servei militar. I és evident que cap dona complia aquest requisit. Una de les nostres companyes anomena aquella primera promoció com “la promoció inconstitucional”, i no li manca raó. Ben mirat, durant segles i segles, hem viscut constrenyides per un model de societat patriarcal que circumscrivia la vida de la dona a uns rols castradors, concrets i específics, que amb prou feines depassaven l'àmbit domèstic.

Des de mitjans dels anys setanta, coincidint amb el període de transició democràtica, s'havien produït canvis petits però significatius, i se'n podien albirar d'altres, pel que fa a la presència i participació de les dones en aquella realitat nova i canviant. Malgrat tot, nosaltres encara teníem la sensació que el món mascle continuava fent orelles sordes a la reivindicació de la “cambra pròpia” que l'escriptora anglesa Virginia Woolf reclamà per a les dones, pels volts de 1929, amb la publicació del cèlebre assaig *A Room of One's Own*; aquell espai de llibertat i autonomia que les primeres feministes havien convertit en lema.

Les dones sempre havíem estat obligades a anar un pas enrere, però els vents del canvi començaven a bufar a favor nostre. L'any 1970 les primeres dones policies de l'Estat espanyol s'havien incorporat, amb valentia i determinació, a la policia local de Còrdova, però no va ser fins el 1978 que se'ls va permetre de formar part del Cos Superior de Policia de l'Estat. La policia autonòmica basca, l'Ertzaintza, no va comptar amb dones policies fins el 1983 i l'accés a la Guàrdia Civil els va estar vetat fins el 1988. Però, com ja he dit, el nostre any va ser el 1985, quan vam tenir l'oportunitat de ser les primeres dones de la Policia Autonòmica de Catalunya, quan, sense comptar amb cap tipus de referent professional en el qual poder emmirallar-nos,

iniciàvem el camí que després haurien de seguir moltes altres. Sobre nosaltres va recaure la responsabilitat de trencar el gel i d'obrir pas a totes les dones que vindrien després per sumar esforços amb la voluntat de construir un model policial més igualitari i equitatiu. Just en aquell moment va començar el nostre viatge.

Ara, quan fixo els ulls en el retrovisor, el temps se'm precipita i puc veure l'abisme que separa el que érem llavors del que som ara. Fa quaranta anys de tot plegat, però la velocitat i la magnitud dels canvis dels quals hem estat participants darrerament han capgirat la nostra forma de vida. L'impacte social del progrés tecnològic i la implantació d'una nova realitat digital ens han abocat al temps de la immediatesa i la caducitat fugaç. Tot és volàtil i efímer. Tot va massa de pressa. I, malgrat que valoro les millores que el progrés ens regala, no puc deixar de sentir certa nostàlgia. Però no voldria avorrir-te amb aquestes paraules perquè, al cap i a la fi, el que vull que et sedueixi és la nostra història. La d'aquelles capdavanteres, aquelles quaranta-tres agents que quan vam graduar-nos representàvem el set per cent del total de la plantilla dels Mossos d'Esquadra. Un Cos que, actualment, compta amb un vint-i-cinc per cent de dones entre les seves files i és una de les policies amb més dones de tot Europa.

Aquí et deixo el meu testimoni, que és el nostre: la història de les primeres mosses d'esquadra.

CAPÍTOL I

EL SENYAL

No deixis de perseguir allò que realment vols fer. Amb amor i inspiració, no crec que puguis equivocar-te.

ELLA FITZGERALD

HI HA DIES QUE RECORDEM al llarg de tota la vida. Per a mi, aquell 29 de gener de 1985 serà sempre un d'aquests dies. Era dimarts i el fred desangelat de gener imprimia una grisor trista al carrer. M'havia llevat aviat per anar a comprar el diari i pensava fullejar-lo mentre assaboria el primer cafè del matí. Tot i que havia acabat la carrera de Magisteri encara vivia a casa dels pares i feia temps que barrinava la possibilitat d'independitzar-me. Es podria dir que tenia pressa, potser perquè era massa jove, estava enamorada i tenia moltes ganes de volar lluny. Feia dies que regirava el diari buscant feina. En Carles, el meu xicot, era lampista, tot i que es preparava per ser bomber de la Generalitat, i jo aspirava a ser professora. Des que tinc memòria, ser mestra havia estat la meva vocació. Ja de ben petita m'imaginava alliçonant una colla d'infants, i impartia les meves maldestres primeres classes a una fila de nines que asseia en pupitres imaginaris en una aula que només existia dins del meu cap. I aquella vocació primerenca s'havia mantingut intacta al llarg del temps.

Però, darrerament, les dificultats de trobar feina de docent havien començat a fer estralls en el meu ànim. En arribar al quiosc, en Ramon, que diligentment em guardava la premsa cada matí, va preguntar-me:

—Què, noia, encara no has trobat cap bona oferta? —I, en veure la meua cara de pomes agres, va mirar d'animar-me.— No desesperis, tard o d'hora sortirà alguna cosa.

Vaig respondre amb un “gràcies” lacònic i gairebé inaudible mentre li allargava unes monedes. Vaig fer el gest d'acomiar-me tot enfundant-me els guants. De tornada a casa, amb la tassa de cafè fumejant sobre l'hule que guarnia la taula, vaig obrir el diari per la meitat per anar a trobar les pàgines on figuraven les ofertes de llocs de treball. Havia repetit maquinalment aquella operació dia rere dia amb l'esperança de descobrir una publicació d'oferta de places públiques per a mestres, i dia rere dia havia hagut de combregar amb la mateixa decepció. Tot i així, mentre l'aroma del cafè impregnava cada racó de la cuina, vaig seguir passant fulls fins que els meus ulls van anar a raure en un dibuix publicitari estampat en un dels marges de la pàgina. En lletres de cos generós s'hi podia llegir: “NOI, NOIA. Ingresseu a la nostra policia autonòmica. Mossos d'Esquadra.” Sota la llegenda es perfilava la silueta de dos bustos, el d'un noi i el d'una noia vestits amb uniforme. Darrere, en segon terme, es desdibuixava una perspectiva del Palau de la Generalitat. L'anunci em va deixar perplexa perquè no sabia que les dones poguessin accedir al Cos de Mossos d'Esquadra però, tot d'una, se'm va passar pel cap la possibilitat de plantejar-me que aquella podia ser una bona oportunitat per a mi i que potser, sense saber-ho, aquell matí, el Ramon l'havia encertat de ple amb el seu missatge d'ànims.

Tot i que a la tarda havia quedat de veure'ns amb el Carles, el neguit que aquella notícia m'havia generat em va dur a fer-li una telefonada per preguntar-li si havia vist

l'anunci i, ja de passada, fer-li saber que m'havia cridat l'atenció i despertat l'interès. Ell, enderiat amb les seves coses, em va convidar a parlar-ne més tard. Però des del moment que vaig aixecar el telèfon per fer aquella trucada, alguna cosa dins meu va començar a fer bullir l'olla i el meu cap anava amunt i avall fent càbales. Tot d'una, el reclam de l'anunci s'havia convertit en un plantejament de futur real, un plantejament que trastocava de dalt a baix les expectatives laborals que havia anat alimentant al llarg del temps. Un reguitzell de preguntes en tropell em feien estar amb l'ai al cor: seria capaç de capgirar el meu horitzó d'expectatives de manera tan radical? Com seria això de formar part d'un cos policial? Em veia emocionalment capaç de fer front a un repte com aquell? I, el més complicat de tot plegat, com comunicaria als de casa la meva decisió en cas que volgués tirar pel dret? Enfront de totes aquelles incerteses, només hi havia una cosa que sabia del cert: en el moment de dir-los-ho obririen els ulls com unes taronges i farien cara d'estaquirot. Aquella possibilitat, que suposava un gir de cent vuitanta graus en relació amb el que havia somiat fins aleshores, no els podia ser indiferent de cap manera. I, entre cabòries, vaig acabar de passar el matí sentint dins la sang el vesper de la inquietud.

Havent dinat vaig dirigir-me cap a la cafeteria del barri que feia frontissa entre el meu carrer i el d'en Carles. Cal Mico era el nostre punt de trobada habitual i ens hi solíem citar cada dia, cap a dos quarts de cinc de la tarda. M'agradava aquella cafeteria acollidora de tauletes de marbre i barra alta on havia passat les tardes de la infantesa. El fill de l'amo estudiava amb mi i, en sortir d'escola, fèiem junts el camí de tornada a casa amb parada obligada a la cafeteria on escoltàvem embadalits les històries del Mico, un home menut i esprimatxat que de jove havia sigut escalador d'alta muntanya, i a qui agradava amenitzar les tardes dels parroquians amb històries

de les seves aventures. Explicava com havia coronat cims com l'Aconcagua, el Nanga Parbat o el Matterhorn, clavat grampons i piolets a les arestes gelades de les muntanyes, fixat arnesos i cordes per no despenyar-se. I, és clar, allò d'haver passat la joventut grimpant aquí i allà va quedar recollit en el nom del local que regentava. Si tanco els ulls, encara em puc veure darrere la barra perseguint-lo com un tàvec empipador i estirant-li insistentment el davantal blanc per reclamar l'atenció. Recordo la paciència de sant amb què corresponia a les meves demandes de repetir, un cop i un altre, la història de l'escalada a l'Everest. Sento la seva veu. La inflexió del to quan arribava als punts àlgids del relat i narrava amb èmfasi com el mal de la muntanya l'havia afectat tant que gairebé va quedar-se sense oxigen i amb prou feines podia respirar. La ràbia que va sentir quan va haver de quedar-se en una de les tendes del camp base vestit amb la granota de plomissol, a recer de mantes tèrmiques i amb els dits dels peus mig congelats, mentre els seus companys recorrien les geleres que condueixen directament al cim. Li recava tant haver perdut l'ocasió de contemplar tot allò que es va rendir als peus del cim més alt de la Terra i va abandonar l'alpinisme.

La inquietud em va fer arribar abans d'hora. Amb prou feines havia pogut empassar unes cullerades del brou que la mare havia deixat preparat per dinar i em sentia l'estómac entortolligat, com si tots els nervis s'hi haguessin concentrat fent manyoc. Vaig asseure'm en una taula arraconada mentre mirava finestra enllà per temperar la impaciència. El temps semblava haver-se aturat i els ulls interrogaven les busques del rellotge que semblaven congelades com els dits dels peus del Mico. Estava tan obsedida que ni tan sols vaig adonar-me que el Carles havia entrat al local fins que el vaig tenir davant meu. Suposo que alguna cosa del meu posat el devia alertar perquè allà palplantat, abans de gosar seure, va dir:

—Ep! Tot bé?

—Hem de parlar molt seriosament —vaig dir accelerant les paraules.

—No et calia ni dir-ho, això! Amb tan sols mirar-te, m'he adonat que te'n passa una de grossa. T'has barallat amb la teva mare? Amb la teva germana un altre cop? Ei, no deus haver trobat una plaça de mestra regirant el diari, oi? Ho sabia! Sabia que no podies trigar gaire a trobar-ne una!

Les seves suposicions em van destarotar més i em van encendre. El Carles era d'extrems, i passava del fatalisme a l'entusiasme tot d'una. I, mentre ell em mirava expectant, jo procurava de contenir la irritació que em provocava el fet que cap de les seves observacions hagués tingut en compte la nostra conversa telefònica del matí.

—Res de tot això! —vaig dir mirant d'endreçar el discurs—. És que no m'escoltes.

—Vaja, no estem de bon humor! Veig que va de retrets, la cosa... D'acord, no n'he encertat ni una, però, si us plau, dispara perquè estic començant a preocupar-me.

—No, ni una! Excepte, potser..., en això de disparar. Suposo que m'hauré de familiaritzar amb el verb.

—Què vols dir? Ho sento, però no sé per on vas i jo no estic per a bromes. —La seva expressió de desconcert em va fer parlar clar.

—Com t'he dit aquest matí per telèfon, he vist una convocatòria al diari per formar part del Cos de Mossos d'Esquadra. I... em sembla que m'hi presentaré.

—Però, què dius ara? Si no fa gaire va haver-hi unes oposicions per al Cos i les dones no s'hi podien presentar! Em sembla que no saps què dius.

—I tant que ho sé! Ara això ha canviat i per primera vegada permeten que les dones també tinguin la possibilitat d'accedir a les places —vaig afirmar rotunda.

L'autora donarà els beneficis econòmics que es derivin d'aquest llibre a Vall d'Hebron Institut de Recerca (VHIR) per a la investigació de l'esclerosi lateral amiotròfica (ELA).

© del text: Irene Alcaide Servià, 2026

© del pròleg: Núria Parlon Gil, 2026

© de l'epíleg: Anna Caballero Sancho, 2026

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S.L., 2026

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: juliol de 2026

ISBN: 978-84-1303-729-5

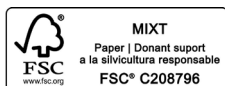
DL: L 576-2026

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S.L.

www.bobala.cat

— imprès a **lleida** —

Paper certificat pel Forest Stewardship Council®

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.